

egyek változatait jelentő líra kellett, hogy megszülessen; atmoszférát adni, boncolás helyett. Ha a lírát akarnók megismertetni a néppel, a csoportosítás semmiképen sem lehetne irodalomtörténeti, de lehetne általános történeti, vagy szempontok szerinti. És csak annyiban van szükség erre a megismer-
 tetésre, amennyire a megismerés parasztságunkat gyarapítja, nem irodalmi ismereteiben, hanem a maga és a magyarság lényegének megismerésében. Amennyiben szálakat húz és kapcsolatokat épít a kulturális nemzet és népi nemzet között, mindkettőnek erősebbé tételére. Ha ilyen munka nem ezzel a szemponttal indul, nemcsak hogy a siker reményét nem hordja magában, hanem egyben fölösleges is, kávéházakba való ábránd. A veszély az, hogy a népi kultúrából maradt értékes szempontok utolsó idejüket élik. Ha ezt az értékes alapot nem használjuk ki arra, hogy a magyarság legszélesebb rétegét osztályossá tegyék abban a kultúrában, mely az egész magyarság java kellene, hogy legyen, később a munka a rossz városi «kultur»-javak egyre nagyobb tömegű lesüllyedésével egyre nehezebb lesz. A nép egyre jobban el fogja vetni saját szempontjait az általános kedvéért, egyre jobban el fog fordulni — modernebb íróhoz alig jutván — az egyetlen meglévő Jókaitól, a legalább stílusában újszerűbb ponyva felé. Az állapotrajz a vers terén, mint a fentiek mutatják, ma már csaknem egészében a városi szegény osztályok izlésének ápolatlan sivárságát és a külön paraszti szempontok pusztulását mutatja. Regény és könyvolvasás terén a helyzet még ma vigasztalóbb, de haladnak itt is ezen az úton és már nem sok idő választ el attól, hogy a nép által olvasott írások annyi köze lesz az eredeti népi értékekhez, mint zsákbaszedett lisztnek a szárán hajló búzához.

JAJGAT AZ ELKALLÓDOTT EMBER.

*Hajlékod messze van, Uram,
 és angyalaid messze laknak,
 de kezéd mégis rámnehezült,
 nyilaid is belémakadtak.*

*Haragod elől elfutottam
 s utólértél, haragod itt van
 és háborúban esek el naponta
 és nincs békesség csontjaimban,*

*nincs a szájamban ellentmondás,
 derekamban dac, szómban fejgyer
 s jajomtól, a tökéletlentől,
 nem indul meg sem hegy, se tenger.*

*Gonosz vagyok-e én, Uram,
 hogy kebledből úgy kivetettél,
 mint holt hajót vet ki a tenger
 észak jégén, holt szigeteknél.*

*Vagy eljeledtél engemet?
 Palotának, toronynak szántál
 s félszer vagyok egy romházában,
 bennem a poklok szele járkal.*

*Gonosz vagyok-e én, Uram?
 Ha az vagyok, jelentsd ki nyilván,
 tedd rám emésztő lábadat,
 haragod ajtajával nyilj rám,*

*a Sionnak hegyén, Úristen,
 taposs a földbe és temess bé,
 hogy égi-jöldi birodalmaid
 legyen nélkülem jobbá, szebbé.*

Csomorkányi Pál.